NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok IV. Kraków, sobota 10 września 1921. Nr. 239.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 270. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.128
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 10 Mk.

Prenumerata: w Krakowie i na prowincyi mies. 240·—, kwart. 720·— M
w Krakowie z odnoszeniem do domu . . . 270·— „ 810·— „
Na prowincyi: z przesyłką pocztową 285·— „ 855·— „
Za granicą: z przesyłką pocztową . . . 325·— „ 975·— „
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 7·— Mk., wiersz nonparel 1-szpalt. Mk 20. Nadesłane Mk 50·—. Wiersz nonparelowy 1 szp w tekście Mk 70·—. Wiersz nonp. 1 szpalt. na 1. stronie 80 Mk
Zawiadomienia ślubne i gratulacye 200 Mk.

Nowa egzekutywa org. syońskiej

(—rt) Karlsbad, 7 września.

Blok centrowy obraduje bez przerwy nad składem przyszłej egzekutywy. Kandydatury Żabotyńskiego i Usyszkina nie mają wielu szans powodzenia. Natomiast należy się spodziewać, że do Egzekutywy wejdą: przemysłowiec Jerzy Halpern, Rosenblatt (Stany Zjednoczone) i minister Sołowejczyk (Kowno).

Kongres — stałym parlamentem.

(—rt) Karlsbad, 7 września.

Komisya organizacyjna obraduje nad wnioskiem Hindesa (Londyn), domagającym się zmiany kongresu na stałą reprezentacyę organizacyi syońskiej. Mandaty delegatów nie wygasałyby więc po zakończeniu jednorazowej sesyi lecz zachowałyby ważność przez cztery lata. Co rok odbywałaby się normalna sesya Kongresu, jako ciała zwierzchniego organizacyi. W ten sposób nabrałby Kongres cech normalnego parlamentu.

O przyjęcie Węgier do Ligi.

Genewa. PAT. Obecna sesya Ligi narodów ma rozstrzygnąć podania o przyjęcie do Ligi czterech państw, mianowicie: Estonii, Łotwy, Litwy i Węgier. Przewidywana jest ożywiona dyskusya w kwestyi Węgier, ze względu na sprzeciwienie się przyjęciu ze strony małej ententy. W kołach tych państw utrzymują, że przeciw przyjęciu będzie głosowało 20 państw.

Jak się dowiaduje specyalny korespondent Polskiej Ag. Tel., czeski minister spraw zagranicznych Benesz opuszcza w dniach najbliższych Genewę. Podczas jego nieobecności przewodniczącym delegacyi czeskiej będzie czeskosłowacki minister w Paryżu Ossucki.

Paryż. PAT. Ag. Havasa. donosi: Omawiając prośbę Węgier o przyjęcie do Ligi narodów, pisze „Journal des Debats", że jest prawdopodobne, iż Węgry otrzymają na razie odpowiedź że prośba ich nie może być zaraz załatwioną. Przed przyjęciem Węgier do Ligi narodów jest koniecznem, by uregulowały przedtem swoje sprawy wewnętrzne i by dały gwarancye za spokój i bezpieczeństwo. Węgry muszą czynami udowodnić dobrą wolę przeprowadzenia wszyst kich postanowień traktatu z Trianon i faktycznie ię demobilizować. Państwa, sąsiadujące z Węgrami wskazują na niebezpieczeństwo, które mogłoby wyniknąć z tego powodu, gdyby Węgry zostały zawcześnie przyjęte do Ligi narodów i w ten sposób ułatwione miały prowadzenie agitacyi i intryg zwolenników byłego króla, albo też któregokolwiek z książąt austryackich.

Genewa. PAT. (Wied. Biuro Kor.) Mała ententa stoi na stanowisku, że przy sposobności przyjęcia Węgier do Ligi musi być definitywnie załatwioną sprawa Habsburgów. Istnieją jednak i prądy, które dążą do załatwienia tego zagadnienia nie w duchu małej ententy. W jednym tylko punkcie członkowie Ligi narodów są zgodni, a mianowicie, że gdyby opróżnianie Węgier zachodnich nastąpiło przez obalenie rządu węgierskiego, Węgry nie mogłyby być przyjęte do Ligi narodów.

Przed nową secesyą z Ligi?

Paryż. PAT. Radio. Liga narodów zajmowała się konfliktem między Chille a Boliwią. „Matin" pisze, że Liga uwzględni życzenie Boliwii. Chille wycofa się z Ligi narodów i zażąda arbitrażu Stanów Zjednoczonych.

Sprawy gdańskie przed Ligą

Gdańsk. PAT W sprawie umowy polsko gdańskiej, mającej na celu wykonanie i uzupełnienie kadencyi z 9-go listopada 1921 roku, dowiadujemy si,. iż doniesienie komisarza Ligi Narodów wymienone w powyższej sprawie, dotyczy skarbu polskiego i sprawy urzędników polskich oraz statków polskich. Trzeba jdnak z góry przewidzieć, że cały zebrany materyał Hacking będzie musiał przedłożyć senatowi do wypowiedzenia się oraz, że generał Hacking prawdopodobnie w tej sprawie sam nie zadecyduje, lecz przedłaży ją Radzie Ligi Narodów, która znowu odda je do zbadania swojej komisyi prawniczej. Odnośnie do spraw kolejowych zaznaczyć należy, że istnieją dwa rozstrzygnięcia komisyi ligi, a mianowicie z dnia 15 sierpnia br. przyznające Polsce koleje gdańskie i z dnia 5 września, regulujące szereg spraw, związanych z przejęciem kolei gdańskich przez Polskę. W decyzyi z dnia 30 września wysoki komisarz Ligi stara się uwzględnić punkt widzenia Gdańska w całej rozciągłości wychodząc z założenia, że Polsce nie przysługują w Gdańska żadne prawa suwerenne oraz opierając się na tej postawie, aby nie popierać urzędowej kolonizacyi Gdańska celem uszanowania wszelkiej odrębności narodowości miejscowej. Decyzya generała Hackinga główną częścią wyłącza, względnie ogranicza używanie języka polskiego na kolejach gdańskich. decyzya generała Hackinga a dnia 5-go września podkreśla w niektórych wewnętrznych napisach wyłączność języka niemieckiego. Według wszelkiego prawdopodobieństwa Rada Ligi Narodów, która ma rostrzygać o apelacyi Gdańska przeciwko pierwszej decyzyi kolejowej generała Hackinga, postawi prawdopodobnie junctim pomiędzy obu decyzyami kolejowymi.

Mandat syryjski zaprotestowany.

Nauen. PAT. Radio. Królestwo Hadżas wniosło do Ligi narodów protest z powodu mandatu francuskiego w Syryi.

Dalsza obstrukcya rządu bawarskiego.

Hanower. PAT. Radio. Wysłanie komisyi rządowej z Berlina do Monachium nie przyczyniło się do wyjaśnienia sytuacyi. Rząd bawarski zachowuje się obstrukcyjnie wobec zarządzeń rozbrojenia i innych. Bawarya ujawnia wyraźną tendencyę prowadzenia indywidualnej polityki.

Rokowania irlandzko-angielskie wznowione.

Paryż. PAT. Radio. Lloyd George po konferencyi z królem udał się we środę na posiedzenie rady ministrów, gdzie przedstawił główne zarysy swej odpowiedzi na ostatnią notę irlandzką. Times podaje, że odpowiedź angielska zawiera wielkie ustępstwa dla Irlandyi, oraz że rząd angielski zaprasza sinfeinistów na konferencyę dn. 20 bm. bez żadnych warunków przedwstępnych. Odpowiedź angielska będzie ogłoszona jutro popołudniu.

Londyn. PAT. Jak się dowiaduje „Daily Telegraph" z Inwernes, Lloyd George zaprosi przedstawicieli sinfeinistów na 20 bm. na konferencyę.

Inwernes. PAT. (Reuter). Dziś odbyło się ważne posiedzenie Rady gabinetowej dla spraw irlandzkich. Przed gmachem obrad zgromadziły się tłumy publiczności i żywo aklamowały Lloyda Georga, który wracał z dwugodzinnej audyencyi u króla.

Jak słychać, Lloyd George jest zdania, że konieczne jest kontynuować rokowania z sinfeinstami. Rokowania mają dotyczyć głównie tego, aby Sinfeinistom dać pewien termin do przyjęcia lub odrzucenia warunków. Odpowiedź rządu przyjęła rada jednomyślnie i kuryer sinfeinistów zabrał ją natychmiast do Dublina.

Dalsze starcia w Zach. Węgrzech.

Wiedeń. PAT. W. B. K. Wedle doniesień, dzisiaj rano posterunek żandarmeryi austryackiej w Agensdorf zaatakowany został przez bandę węgierską i musiał się cofnąć na Maternsdorf. Przedstawicielem międzysojuszniczej komisyi w Szopreniu, którym rząd austryacki zwrócił uwagę na te zajścia i na których zażądał pozwolenia na użycie części swej siły zbrojnej przeciw bandom, wyjaśnił komendant węgierskiego detachement, Ostenburg, że użył kawaleryi węgierskiej przeciw bandom i że kawalerya rozprószyła te bandy biorąc do niewoli 100 członków. To przedstawienie pozostaje w sprzeczności z zeznaniami żandarmeryi austryackiej, podają oni, że regularna kawalerya węgierska posuwała się przed bandami węgierskiemi. Rząd austryacki zawiadomił urzędownie o tem natychmiast przedstawicieli mocarstw. Na żądanie komisyi międzysojuszniczej oddział Ostenburga obsadził Agendorf aż do czasu, gdy wkroczy tam żandarmerya autryacka.

Notyfikacya traktatu berlińskiego.

Waszyngton. PAT. Havas. Rząd amerykański zawiadomił mocarstwa o rokowaniach, kóre doprowadziły do zawarcia pokoju między Stanami Zjednoczonymi a Niemcami. Zawiadomienie to niema charakteru oficylnego, lecz jest aktem kurtuazyi i wskazuje, że jeszcze przed ogłoszeniem tekstu układu między Stanami Zjedn. a Niemcami rząd waszyngtoński zawiadamiał mocarstwa, iż odnośne rokowania są w toku.

Angora zajęta?

Bordeaux. PAT. Radio. Wiadomości z frontu grecko-tureckiego są sprzeczne. Podczas, gdy Grecy donoszą o zajęciu Angory, komunikat turecki donosi o oporze Turków w okolicy Sykaryi. O wzięciu Angory niema zupełnie mowy. Obecnie sytuacya jest taka, że gwałtowne walki piechoty ustały a [illegible] artyleryi.

Sprawozdanie Centrali „Keren Hajesod“.

Karlsbad, 5. września.

Centrala funduszu palestyńskiego „Keren Hajesod“ przedłożyła XII. Kongresowi syońskiemu sprawozdanie, obejmujące 93 stron druku.

Ogół żydowski, który fundusz ten zasila, będzie z pewnością miał zainteresowanie w tem by poznać istotne treść tego sprawozdania.

Obejmuje ono następujące rozdziały: manifest centrali w sprawie „Keren Hejesod“, ustęp o rozwoju „Keren Hajesod“, a to uchwały Konferencyi londyńskiej z lipca 1920 r., rozwój za czas Konferencyi aż do rejestracyi statutów i same statuty prowizoryczne funduszu, dalej rozdział o istotnych podstawach „Keren Hajesod“, o przebiegu kontrowersyi z organizacyą amerykańską, układ z funduszem narodowym, rozdział o funduszu kosztowności, o funduszu uniwersytetu w Jerozolimie, następnie działalność centrali, jej propagandę i organizacyę, wreszcie sprawozdania z górą 30 krajów jakoteż sprawozdanie finansowe i bilans z dnia 10. sierpnia 1921.

Z obszernego tego sprawozdania, świadczącego jak poważnie centrala sprawę traktuje, pragniemy dziś podzielić się z czytelnikami niektóremi danemi z działu: sprawozdanie finansowe i bilans.

Z funduszów „Keren Hajesod“ przekazała centrala od października 1920 do 10. sierpnia 1921 kwotę 79.500 funtów dla rozmaitych inwestycyi w Palestynie, o których traktuje osobne sprawozdanie palestyńskie, obejmujące 84 stron druku. Do niego powrócimy następnym razem. Na rzecz założyć się mającego banku hipotecznego zdeponowała centrala „Keren Hajesod“ 100.000 funtów w żydowskim banku kolonialnym. „Keren Hajesod“ objął gwarancyę za dalszą kwotę 100.000 funtów sterlingów, który Żyd. Bank Kolonialny wypłaci Towarzystwu elektryfikacyi i irigacyi w Palestynie wedle planu inż. Rotenberga.

Centrala zakupiła od Tow. Pomocy Żydów niemieckich (Hilfsverein der Deutschen Juden) budynki szkoły Semla i szkoły żeńskiej w Jerozolimie, a to za kwotę 14.000 funtów, spłacalnych w ratach aż do 1. kwietnia 1922, z czego pierwsza rata w kwocie 3000 funtów już została zapłaconą. Ponadto przeznaczyła i wydała Centrala 300 funtów organizacyi „Mizrachi“ dla chaluców mizrachistycznych i drobnych kupców w Palestynie, jakoteż 2000 funtów dalszych na analogiczne cele. Wydatki połączone z olbrzymią propagandą początkowo wynoszą 6476 funtów, a to łącznie w 11 krajach, w których centrala propagandą kierowała, płace 37 urzedników wyższych i niższych wynoszą 4104 funtów. Wreszcie centrala ustanowiła kwotę minimalnego daru, który upoważnia do otrzymania certyfikatu oficyalnego z centr. „Keren Hajesod“. Kwota ta w Polsce wynosi 5000 mk. Certifikaty te są przygotowane i zostaną wydane ofiarodawcom, gdy tylko Kongres ustanowi ostateczny ustrój „Keren Hajesod“.

Z pojedyńczych krajów wpłynęło w okresie sprawodawczym.

Stany Zjednoczone		108.701	f.
Kanada		18.048	„
Polska	(73,247·056 mk. p.)	1[illegible].115	„
Niemcy		13.127	„
Anglia		8147	„
Besarabia		6165	„
Czechosłowacya		3755	„
Holandya		3449	„
Jugosławia		1806	„
Dania		1269	„
Norwegia		799	„
Marokko		721	„
Szwecya		698	„
Finlandya		686	„
Portugalia		540	„
Litwa		498	„
Włochy		142	„
Łotwa		80	„
Bułgarya		54	„
Ukraina		30	„
Uraguay		30	„
Tunis		19	„
Hiszpania		1	„
Specyalny fundusz „Kreren Hageula“		815	„
Międzyteryt. Org. Kobiet syon.		1527	„
Razem		192.291	f. *)

Efektywne wydatki i efektywne inwestycye o których wyżej wspomnieliśmy, aż do zamknięcia bilansu wynosiły 108.368 funtów 5 szylingów 9 penów, w kasie (gotówka 39 funtów, w wekslach na okaziciela 90.000 funtów. w Anglo Palest. Comp. 815 funtów, w zagranicznej dotąd nie sprzedanej walucie wedle kursu z 10/VIII. br. 8.733 funtów) razem 83.923 po odciągnięciu 15.665 funtów złożonych za gwarancyą w Żyd. Banku Kolonialnym.

Sprawozdanie to, które podajemy bez komentarzy, muwi za tomy. Jest ono policzkiem wymierzonym narodowi żydowskiemu, jego burżuazyi i kapitalistom.

*) Podajemy liczbę okrągłą po uwzględnieniu nie podanych szylingów i pensów.

Toteż słusznie Centrala zakonczyła sprawozdanie następującem charakterystycznem zdaniem:

„Nikt nie zdaje sobie lepiej sprawy z tego jak skromnym i niedostatecznym jest osiągnięty rezultat, w stosunku do celu, jaki ma „Keren Hajesod“ — jak właśnie Dyrektoryum tego funduszu.

Jest to jednak akcya wstępna i przygotowawcza, która ma wskazać drogę do zwycięstwa.

„Keren Hajesod“ osadzono w siodle Jego działalności ma się teraz rozpocząć“.

Czas, by każdy Zyd, każda Zydówka postawili sobie pytanie: Jak radosnem będzie przyszłe sprawozdanie, gdy ja i każdy z nas spełni swój obowiązek. Każda chwila zwłoki — jest zdradą.

Dr. Ignacy Schwarzbart.

Kwestya arabska, czy kwestya żydowska w Palestynie?

Czasopismo „Freie Zionistische Blaeter“ poświęciło swój zeszyt ostatni, przedkongresowy, kwestyi arabskiej. Z licznych artykułów podajemy (w skróceniu) następujący:

Wszystkie narody na świecie mają swoją kwestyę żydowską, a naród żydowski ma na swojej ziemi w Palestynie kwestyę arabską. Ale, czy nie zachodzi tu czasami zmiana tytułu? Czy to nie jest zamaskowanie innej kwestyi? Czy nie należy uczciwie powiedzieć, że istnieje i w Palestynie kwestya żydowska? [illegible] kwestyi arabskiej doskonale zauważyć [illegible] linię graniczną pomiędzy dwoma kierunkami polityki syońskiej. Pierwsza koncepcya jest koncepcyą dyplomatycznej polityki realnej. Wierzy ona w jeszcze panujący system imperyalistyczny, posługuje się jego metodami zawierania sojuszów z panującymi, z ciemięzcami narodów, a nie z prześladowanymi, nie z samymi narodami. Jej taktyka dostosowuje się do skutecznej dyplomacyi tajnej, zarówno nazewnątrz, jak i nawewnątrz. Uważa się za praktyczną, chełpi się swoją wątpliwą mądrością i wyłudzonemi sukcesami chwilowemi z pomocą fatalnego oportunizmu. Czy wierzy w prawo siły, czy nie wierzy, w każdym razie nie wierzy w siłę prawa. Ta polityka idealizuje i uświetni moc imperyalistyczną. Podsuwa jej motywy wyższej sprawiedliwości, przypisuje jej szlachetność i dobre uczynki, współczucie z maltretowanym narodem, troskę o zachowanie Izraela. W ten sposób udziela ona imperyalizmowi pomocy w postaci reklamy międzynarodowej, jest jej uczciwym, bo oszukanym ku“. Wkońcu przyszła i na niego kolej.

VIRIATO CORREIA

Wędrówka po niebie i piekle.

(Opowiadanie brazylyjsko-portugalskie).

Raz... (Opowiadanie to powstało w mojej prowincyi na temat złego lekarza. Kiedy byłem młodzieńcem, było ono bardzo popularne, może dlatego, że wówczas dr Baeta był jeszcze przy życiu).

Raz, a było już bardzo późno i pisanina u bramy niebieskiej miała się już ku końcowi. Św. Piotr, z wielkim pękiem kluczy, ryglował właśnie bramy raju niebieskiego.

Jedna z bram była już zamknięta, gdy ktoś delikatnie zapukał z zewnątrz: głos pochodził od bardzo dyskretnie pukających palców.

Stary klucznik wystawił głowę przez drzwi:

— Co jest, kamracie?

Był to mąż jeszcze młody, którego bardzo świeża twarz wskazywała melancholijne oczy jakby stęsknione za ziemią.

— Chcesz wejść, nie chcesz? zapytał św. Piotr. Codziennie to samo, zawsze przychodzą mi w ostatniej chwili, gdy się robota kończy.

— Ależ ja niedawno umarłem, a droga daleka.

— Daleka! I ja na tem zawsze źle wychodzę. Wejdź i czekaj u bramy; tymczasem zbadam registra. Jak imię?

— Manuelo Jozefo de Silva.

— Skąd?

— Z Jasnej Rzeki.

— Dzisiaj zmarłeś?

— Dzisiaj.

Stary odźwierny wyjął z półki dziennik i nałożył okulary.

— Manuelo, Manuelo, Manuelo.

— Jozefo de Silva, dodał nieboszczyk.

— Imię to nie figuruje tutaj. Dzisiaj niema już miejsca dla jakiegoś Manuela: wszyscy są już tutaj. I zaraz się wynoś. Chcę zamknąć bramę. Miejsce twoje w piekle.

Co robić, gdy nie można po śmierci obejść się bez okrycia, przebywać bez dachu nad głową? Co robić? Nieszczęśliwy nieboszczyk smutnie opuścił głowę i udał się w drogę do szatana.

W piekle ruch cały dzień. Dniem i nocą czeka odźwierny na gości. Grzeczniej się tam zachowują niż w niebie. Przychodząc, nie znajduje się św. Piotra, leniwie ryglującego bramy. Przyjęcie zawsze uprzejme, wesołe, żywe.

— Bez ceremonii, panie, proszę wejść, bądź pan jak u siebie.

U bramy stała wielka masa ludzi i nasz nieboszczyk był zmuszony czekać w „ogonku“. Wkońcu przyszła i na niego kolej.

— Manuelo Józefo de Silva z Jasnej Rzeki. Umarłem dzisiaj.

Książkowanie w piekle sprawnie zorganizowane. Za niecały kwadrans możnaby poznać całe olbrzymie urządzenie domowe. Nietrudno też przyszło szatanowi się załatwić.

— Pańskiego imienia w książkach nie rejestrowano. Pan należysz do nieba.

— Właśnie stamtąd przybywam. Tam także mnie niema na liście.

— To niezwykłe!

Szatan pomyślał nad tem, czy niema błędu w pisowni i rzucił się do księgozbioru, przewracając ponownie karty, wertując w papierach.

— Nie. Pańskiego nazwiska tu niema; jest zapewne w niebie.

— Ależ byłem tam i św. Piotr nie mógł nazwiska mego odnaleźć.

— Musisz się pan uprzeć u św. Piotra, który jest już stary i niewiele nadaje się do swego urzędu. Doprawdy, tam nie mają dużo roboty, gdyż rzadko przychodzą goście; mimo to trzeba zawsze nieco starania.

— Przerzucił wszystkie księgi i nie znalazł. Właśnie kończyło się urzędowanie.

— Zapewne nic nie czytał. W niebie są inne registra. Książki leżą nieuporządkowane.

cjentem i ponosi winę za popieranie jego jedynego narzędzia wojennego możliwie podczas pokoju; udawania sprawiedliwości, okłamywania i zatruwania opinii publicznej. Owa polityka syonistyczna ma bezmierną część dla deklaracyi dyplomatycznych i bierną pustę grę w „ligę narodów" całkiem niepoważnie. Cieszy się dziecinnie, gdy skrócenie Erec-Izrael można mikroskopijnie stwierdzić (na trzecim miejscu) na rogu marki pocztowej, tryumfuje zwycięsko, gdy wydobywa pomyślną formułkę na papierze od zdobywców. Jest zasępioną śmiertelnie i staje się zdenerwowaną, gdy formułka ta wypada mniej korzystnie niż przyrzeczono. Niepowodzenie dyplomatyczne uważa za niedolę narodową i jest z tego powodu blizka rozpaczy, złorzecząc niekiedy tej samej sile, której jeszcze wczoraj natrętnie i uniżenie hołdowała, przyczem w naiwności swej śmie mówić o oszustwie. Żąda silnej ręki w kierownictwie dyplomatycznem, od którego więcej, się spodziewa, niż od siły i woli narodu. Żąda ona silnej ręki względem Arabów, żąda obrony przeciw opanowanym ze strony panujących. Nie jest tedy przypadkiem, lecz metodą, że ta polityka syonistyczna nie szuka porozumienia z narodem arabskim.

... teraz druga koncepcya, która co prawda jeszcze nie wkroczyła na widownię, lecz wałęsy dopiero w podziemiu. I ona się liczy z danemi politycznemi i jej nie jest obcą rzeczywistość. I ona może zawierać przymierza z potęgami, ale tylko jako paktowanie z wrogiemi siłami, ponieważ nie wierzy w trwałość panowania gwałtu, ponieważ spodziewa się jego upadku i chce się do tego przyczynić. Ona nie daje się wciągnąć w system polityczny jako sprzymierzeniec. I dla niej jest obojętnem, kto jest zdobywcą Palestyny, w czyjem ręku się znajduje. Nie ukrywa ona przed sobą, że z pośród wszystkich mocarstw imperyalistycznych niezarażona antysemityzmem Anglią, ze względu na swój zdumiewający brak uprzedzenia i na swe dalekowidztwo, jest dla nas niemal najbardziej idealnym kontrahentem.

Ale koncepcya ta odnosi się nieufnie wobec darów imperyalizmu: jest ciągle na straży. Nie rozczarowuje się żadnym zawodem, nie uważa się za oszukaną przez żadne oszustwo. Od wysłańców europejskiego imperyalizmu oczekuje jeszcze większego podżegania i jeszcze gorszych pogromów — i jest szczęśliwą, gdy to oczekiwania zawodzą. Rozwiązania szuka ona w dwóch instancyach prawowitych i trwałych. W cennej dążności narodu żydowskiego do swobody, do ludzkiego i narodowego odrodzenia i w szczerem porozumieniu się z narodem arabskim. Jest ona skromniejsza w swoich roszczeniach prawnych ale mniej skromną w pretensyach moralnych, w żądaniach względem siebie samej i może ze względu na zapatrywania i kierunek woli, stworzyć bez przymusu podstawy do porozumienia.

Każda polityka silnej ręki byłaby dla nas nieszczęściem. Nawet symbol zewnętrzny silnej ręki — wojsko (w odróżnieniu od milicyi) byłby prowokacyą względem Arabów. Również musimy odrzucić zamaskowanie silnej ręki — asymilacyę Arabów, w której wielu syonistów pokłada wielkie nadzieje. Nawet gdybyśmy mogli ją uskutecznić, musimy ją potępić jako przestępstwo i nie powinniśmy do niej dążyć pod żadnym płaszczykiem „kulturtregerstwa". Nie powinniśmy nawet życzyć sobie nastąpienie asymilacyi naturalnej. Jeżeli potępiamy asymilacyę żydowską, jako zbrodnię, jako akt braku honoru, gdy ją oceniamy jako niewolę i zwyrodnienie, — to to samo da się powiedzieć o asymilacyi arabskiej.

Jeżeli nie zmienimy naszej oryentacyi politycznej i socyalnej, jeżeli zawczasu się nie związemy z potęgami jutra, z bezprawnymi i ciemiężonymi, z narodami walczącemi o wolność, — to postradamy nasze prawo historyczno-moralne i kwestya arabska otrzyma także prawnie t. j. nie tylko de facto, lecz (conajgorzej) de jure wygląd kwestyi żydowskiej w jej najwyższym tragiźmie, kwestyi żydowskiej w Erec-Izrael.

Jakób Klatzkin.

Ze świata.

Liczba inwalidów wojennych. Według obliczenia międzynarodowego biura pracy w Waszyngtonie, liczba inwalidów z ostatniej wielkiej wojny wynosi ogółem sześć milionów.

Najdotkliwsze straty, pod tym względem, poniosła Francya, tam bowiem liczba inwalidów wojennych sięga 1,500,000; na Niemcy przypada 1,400,000 inwalidów; na Wielką Brytanię 1,200,000; na Włochy 570,000, na Polskę 320,000; na Stany Zjednoczone 243,000; na Czecho-Słowacyę 178,000; na Austryę i Jugosławię po 164,000; na Kanadę 68,000; na Rumunię 84,000 i wreszcie na Belgię 40,000.

Morgan w Berlinie. „New York Herald" dowiaduje się, że znany miliarder amerykański Morgan przebywa od niedawna w Berlinie pod nazwiskiem Carter Miller. Odbył on szereg narad z Hugonem Stinnesem i dyrektorem „Allgemeine Electriziet Gesellschaft Deutschen", który oświadczył korespondentowi wspomnianego dziennika, że narady z Morganem miały charakter prywatny. Morgan odjechał już z Berlina do Pragi i Wiednia.

Skarb w Amarapura. Podczas robót ziemnych pod fundamenty świątyni katolickiej w Amarapura, w Birmanii, znaleziono skarb bardzo bogaty pod postacią licznych sztab czystego srebra.

Jak przypuszczają, skarb ten zakopany był współczas rządów króla Mina, okrutnego prześladowcy chrześcijan.

Zarządzający budową kościoła, ks. Angol, z ... cuskiej misyi katolickiej w Chinach, postanowił użyć tak niespodziewanie znalezionego skarbu na wykończenie budowanej właśnie świątyni.

Szalapinowi odmawiają udzielenia wizy do Anglii. „Daily Herald" donosi, że znakomity śpiewak rosyjski Szalapin, który zamierzał wyjechać do Anglii, zwrócił się do angielskiego konsula w Rydze z prośbą o udzielenie wizy na wyjazd do Anglii. Konsul prośbie odmówił.

Szalapin miał zamiar, urządzić szereg koncertów na rzecz głodujących w Rosyi.

Dział gospodarczy.

FINANSE.

Projekt uzdrowienia finansów austryackich. Treść projektu Ligi Narodów w sprawie uzdrowienia finansów Austryi przedstawia się następująco:

a) Znosi się austryacki system monetarny znosi się samą nazwę „korona".

b) Wprowadza się nową jednostkę monetarną frank austryacki, przyczem frank będzie się równał 50—100 kor., tak, aby wartość 5 franków równała się warości 1 dolara.

c) Aby utrzymać kurs franka austr. na tym poziomie, zapas złota banku austryacko-węgierskiego, oceniony będzie na 40 mil. franków okaże się niedostateczny. Jedyną drogą, prowadzącą do zwiększenia zapasu złota jest zaciągnięcie pożyczki w dolarach.

d) W celu zrealizowania pożyczki powstaje bank emisyjny z prawami prywatnego Tow. akcyjnego. Bank wypuszcza franki austr., co jest jego monopolem. Prócz tego bank przyjmuje aktywa i pasywa b. banku Austr.-Węgierskiego. Kapitał banku emisyjnego wynosi 100 mil. franków austr. Połowa tego kapitału należy do państw zagran.

e) Pożyczka w dolarach zabezpiecza się zastawem wszystkich nieruchomości austryackich, ocenionych na 20 miliardów fr.

Prócz tego państwo przekazuje bankowi monopole, jako gwarancye dodatkowe. Monopole te dają 40 milionów fr. rocznego dochodu.

f). Projektowana jest również obowiązkowa pożyczka wewnętrzna, nałożona na właścicieli nieruchomości, mniej więcej w rozmiarach 7 proc.

Wywóz pieniędzy z Austryi. Na zasadzie nowego rozporządzenia ministerstwa finansów można obecnie wywieźć z Austryi 20.000 kor.; przesyłać zagranicę można jednorazowo 6000 kor.

Przewożenie waluty zagranicznej przez granicę Rumuńską. Na wszystkich punktach zagranicznych wywieszony jest rozkaz Departamentu komór celnych, zabraniający wywożenia i przywożenia waluty zagranicznej bez specyalnego upoważnienia. (Russpres).

APROWIZACYA.

Ceny maksymalne w Rumunii. Rada Ministrów ogłasza: Ustala się ceny maksymalne na kukurydzę, jęczmień, owies, fasolę i pasze i pozwala się na wywiezienie zagranicę 50 proc. tegorocznych zbiorów; pozostałe 50 proc. przekazane będą do rozporządzenia komisyi zakupów żywnościowych. („Russpress").

Wino rumuńskie do Polski. Rozpoczął się już eksport win besarabskich do Polski, skutkiem czego hurtownicy w Besarabii podwyższyli cenę wina ze zbiorów zeszłorocznych o 10—15 proc.

KOMUNIKACYA.

Wzrost kosztów utrzymania w Warszawie. Komisya dla badania wzrostu kosztów utrzymania, złożona z przedstawicieli rządu, organizacyi przemysłowców i organizacyi robotniczych, na posiedzeniu swem w dniu 2 września 1921 r. ustaliła, iż w miesiącu sierpniu w porównaniu z miesiącem lipcem 1921 r. koszty utrzymania rodziny pracowniczej, złożonej z 4-ch osób, nie otrzymującej deputatu, zwiększyły się o 18,27 proc.

Bezpośrednie połączenie kolejowe Ryga-Praga. Łotewskie Ministerstwo komunikacyi to poczęło pertraktacye z przedstawicielami Polski i Łotwy w celu zaprowadzenia bezpośredniej komunikacyi przez Polskę i Litwę między Rygą i Pragą. Rząd Polski wyraził już zasadniczą swą zgodę, projektowane jest narazie uruchomienie 3 pociągów tygodniowo.

Konferencya kolejowa. Przedstawiciele Niemiec podpisali w Rydze konwencyę z Łotwą i Litwą.

Św. Piotr wszystko zawieruszył. Może inaczej szukał dość porządnie. Powiedziałeś pan, że właśnie kończyło się urzędowanie: zapewne św. Piotr spieszył ułożyć się do snu. To źle, ale w każdym razie, tutaj, mogę pana zapewnić, niema pańskiego nazwiska. Mój drogi panie, udaj się pan zatem do nieba, pańskie miejsce jest tam.

— Ależ praca się już skończyła, bramy zaryglowane.

— Pukaj pan; nie bądź pan głupi, pukaj pan. Jeżeliś pan umarł dzisiaj, musisz pan wejść dziś jeszcze. Taka jest ustawa. Na u... cy pan nie możesz zostać. Zważ pan, że nie mogę panu ofiarować łóżka u nas, gdyż zerwaliśmy, jak panu może wiadomo, wszelkie stosunki z niebem i niebian, że względu na porządek i honor, nie gościmy. Pan za nie możesz pozostać bez okrycia, bez łóżka. Idź pan i kołataj mocno, narób pan hałasu gwałtem rozbij pan bramę.

Nieboszczyk zdecydował się w końcu powrócić do raju.

Od usilnych starań, które w tym kierunku nasz nieboszczyk podjął, brama się omal nie zapadła, gdy wtem ukazał się św. Piotr, zaspany, gniewny, przecierając z trudem oczy.

— Co, znów tu jesteś! przecieżem ci już mówił, że nie tutaj przynależysz.

— Jednakże i do piekła nie należę, nie znaleziono bowiem tam mojego nazwiska.

— Tu także nie. Rzekłem.

— Niechże pan z łaski swojej poszuka raz jeszcze. Może zaszła jaka pomyłka.

—Czym oszalał? Powiedziałem, że nie, to nie.

Pod wpływem jednak ustawicznych nalegań św. Piotr ustąpił i począł ponownie szukać po książkach.

— Manuelo Jozefo de Silva z Jasnej Rzeki, prawda?

— Tak jest proszę pana.

— Dziś zmarłeś?

— Tak, byłem operowany przez doktora Baetę.

Św. Piotr uderzył się w czoło.

— Trzeba mi to było zaraz powiedzieć. W tem sęk. Pana operował dr. Baeta?

— Tak jest, proszę pana.

— Otóż to!

I znowu przerzucał papiery.

— Jest tutaj, jest pańskie nazwisko. Panześ miał umrzeć za 15 lat. Ale dr. Beata pana leczył... Dlaczegoś pan zaraz tego nie powiedział? Dlatego register dzisiejszy nie zawiera pańskiego imienia.

Miałeś pan umrzeć za 15 lat. Proszę wejść.

Gdy byłem młodzieńcem, było w mojej prowincyi opowiadanie to bardzo popularne.

Z esper. tłum. L. D-r.

TELEGRAMY.

Nominacye.

Warszawa. PAT. Monitor ogłasza nominacyę Bolesława Markowskiego na podsekretarza stanu w ministerstwie skarbu.

Monitor ogłasza nominacyę Władysława Skrzyńskiego na posła polskiego przy Watykanie, z odwołaniem ze stanowiska posła w Madrycie.

Dokoła Zjazdu katolickiego

Warszawa. PAT. Wczoraj odbył się raut z okazyi kongresu katolickiego. Przybyło wyższe duchowieństwo z ks. Kakowskim, delegat kardynała Merciera, minister spraw zagr. Skirmunt, posłowie państw zagranicznych z posłem Tomassinim, misye koalicyjne, przedstawiciele świata naukowego itd.

Warszawa. PAT. Dziś w ostatnim dniu kongresu katolickiego mówił O. Dominik, Jacek Woroniecki o stanie akcyi katolickiej. Przemawiała hr. Ledóchowska i gen. Haller, który wskazał na konieczność założenia w Warszawie wielkiego dziennika katolickiego. Dalej przemawiał delegat młodzieży belgijskiej Briteut, który złożył Polsce pozdrowienia, a następnie prof. uniw. lwowskiego Thulie. Obrady zakończył przemówieniem rektor Kochanowski i ks. kardynał Kakowski, poczem pochód udał się przez miasto przystrojone do katedry, gdzie odśpiewano Te Deum.

Ważne odkrycie naukowe.

Rzym. PAT. Ag. Stefani. Barricelli przedłożył akademii Umiejętności sprawozdanie o odkryciu praw w dziedzinie ogólnej grawitacyi, które różnią się zasadniczo od teoryi Newtona i Laplacsa i dowodzi natury elektrycznej zjawiska. Sprawozdanie nadeszło opieczętowane z zastrzeżeniem pierwszeństwa.

Rozpowszechniajcie „NOWY DZIENNIK".

Bł. p. MARKUS FELDBLUM

zmarł po długich a ciężkich cierpieniach dnia 5-go września 1921 w 62 roku życia.

Pogrzeb odbył się dnia 6-go września 1921 z domu żałoby, przy ul. Starowiślnej o godzinie 1-szej w południe, o czem zawiadamia

Stroskana Rodzina.

1878

KRONIKA.

Kraków, 9 września.

W sprawie przyjęcia lekarzy francuskich. Wczoraj w południe odbyło się w Magistracie posiedzenie w sprawie przyjęcia wycieczki lekarzy francuskich, którzy w liczbie około 60-ciu przybędą do Krakowa koło 20 bm. Lekarze francuscy wezmą udział w zjeździe ogólno lekarskim w Warszawie, poczem zwiedzą główne miasta Polski.

Na wczorajszym posiedzeniu, któremu przewodniczył wiceprez. m. Wielgus a w którem wzięli udział przedstawiciele świata lekarskiego naszego miasta, omówiono ogólny program przyjęcia gości francuskich, który w szczegółowym zarysie zostanie przez ściślejsze komisye opracowany. Goście francuscy zwiedzą zakłady sanitarne Krakowa, najważniejsze jego zabytki, odbędą z lekarzami naszego miasta kilkugodzinną konferencyę i oglądną saliny wielickie. Nadto będą na przedstawieniu „Zemsty" w Teatrze Słowackiego a zrozumienie sztuki ułatwi gościom przegląd akcyi podany im pisemnie w języku francuskim.

Lekarze francuscy po dwudniowym pobycie w Krakowie wyjadą do Zakopanego.

— **Ze sportu.** Pierwszy dzień turnieju fotbalowego skończył się wynikiem BBSV (Bielsko)—Makkabi 3:1 (1:1). Cracovia—Jutrzenka 4:0 (2:0). Bliższe sprawozdanie umieścimy w następnym numerze.

TEATR MIEJSKI: OPERA I OPERETKA.
Piątek: Wieczór baletowy.
Sobota: Wieczór baletowy.

REPERTUAR TEATRU „BAGATELA":
Piatek: „Małżeństwo Loli".
Soboa: „Małżeństwo Loli".

REPERTUAR OPERETKI W NOWOŚCIACH.
Piątek: „Dziewczę z Holandyi"

Wydawca: ... Redaktor odpowiedzialny: Maks Feldman. Nowa Drukarnia Dziennikowa, ul. Orzeszkowej 7